

Laren en Blaricum: "bezielde dorpen"

Laren en Blaricum hebben rond 1900 niet alleen een grote aantrekkingskracht op kunstenaars, maar ook op allerlei groepen mensen die zich in de steeds verder industrialiserende maatschappij niet thuisvoelen. Beide dorpen groeien uit tot een centrum van natuurapostelen en wereldverbeteraars. Deze idealisten keren de materialistische samenleving de rug toe en prediken een terugkeer naar het eenvoudige plattelandleven. Er ontstaat in Laren en Blaricum een ware "huttencultuur". Niet alleen kolonisten, maar ook schilders, schrijvers en intellectuelen trekken zich terug in "primitieve" houten huisjes in het bos of op de hei, of zelfs in hun eigen achtertuin.

In 1899 richt Jakob van Rees een alternatieve gemeenschap op: de kolonie van de Internationale Broederschap van Christen-Anarchisten. Deze beweging is aanvankelijk sterk gericht op het direct in praktijk brengen van haar idealen. Omstreeks 1910 "vergeestelijkt" het christen-anarchisme onder invloed van de theosofie. Deze mystieke leer beantwoordt aan de behoefte die veel mensen hebben aan een diepe kosmische eenheid, aan een samenhang die de verwarrende wereld weer overzichtelijk zou maken. Veel christen-anarchisten worden lid van de "Theosofische Vereeniging" die ook onder de nieuwe bewoners in Laren en Blaricum een grote aanhang krijgt.

Piet Mondriaan komt in 1915 in dit theosofische milieu van voormalige christen-anarchisten terecht. De theosofie speelt dan al een belangrijke rol in zijn werk. Mondriaan is ervan overtuigd dat er achter de zichtbare werkelijkheid een geestelijke werkelijkheid schuilgaat. En dat de mens evolueert van een materieel naar een geestelijk stadium. Dit proces van evolutie en het aanwezig zijn van een geestelijke werkelijkheid wil Mondriaan op zijn schilderijen weergeven. Zijn zoektocht naar het "Hogere", naar de essentie der dingen, resulteert in steeds abstracter schilderijen. Zijn kunst (en de achterliggende theorie) stuit in de theosofische kring op onbegrip omdat volgens Mondriaan "het de lûi te revolutionair is". (3)

